Kaapon Kaiku
II/2018

24. vuosikerta

http://www.rikantila.fi

SISÄLLYS

Puheenjohtajan palsta: Hei kyläläiset! 3
Taas toimituspuuhissa 3
Kohti uusia haasteita.....4
Erasmus leirikoulu Espanjassa 5
Eläintarinoita 11
Rikantilan koulun alaluokan riistaruokinnan satoa 13
Suomesta ja suomalaisuudesta 14
Vääriä päätelmiä…… 17
Soffa valtias……..19
Kotiseutukysymyksiä……..20

Julkaisija: Rikantilan koulun kyläyhdistys yhteistyössä Eurajoen kunnan kulttuuritoimen kanssa www.rikantila.fi

Painos: n. 155 kpl

Ilmestymisajankohdat: I Maaliskuu, II Kesäkuu, III Syyskuu, IV Joulukuu

Tilaushinta kotimaahan: 7 euroa/vuosikerta

TOIMITUS

RIKANTILA:
Tauno Perkiö (päätoimittaja)
matkapuh: 044 9802153
sähköp: tauperk@gmail.com

SAARI:
Kirsi Hassinen
puh: 040 5074843
sähköp: kirsi.hassinen@tvo.fi

LUTTA:
Miikka Paassilta
Mauno Paassilta (lehden tilaukset)
puh: 8682647
sähköp: manu47@eurajokinetti.fi

RITAVUORI:
Marja Hiltunen
puh: 040 7170221
sähköp: hiltunen.marja@gmail.com

RIKANTILAN KOULUN KYLÄYHDISTYKSEN JOHTOKUNTA V. 2018

PUHEENJOHTAJA

Kiikola Heidi	040-7043458

JÄSENET

Capri Tiia	044-2421674
Jasu Hannele	050-4079608
Pörsti Juhani	050-0824501
Vaahensalo Maria	050-3785471
Mikkola Marko	050-4102078
Mäenpää Anna-Mari	
Hassinen Kirsi	040-5074843

KOULU

Koulu	(02) 8682611 Rikantilantie 194 27150 Eurajoki
Kares Minna-Mari	044-3124611

Puheenjohtajan palsta: Hei kyläläiset!

Kesä tuli toukokuussa ja nyt kesälomakauden alettua ilma vaihtui perinteiseen juhannussäähän, eli on tuulista ja kalseaa.

Koulun kevätjuhlassa juhlimme kulunutta kouluvuotta, sekä huomiomme myös rehtori Minna-Mari Kareksen siirtymistä Lapinjoen koululle. Tilanne on meille haikea ja Minna-Marilta jää isot saappaat täytettäväksi. Seuraajaksi on valittu kasvatustieteen maisteri *Suvi Varjonen*. Uskon yhteistyön jatkuvan edelleen saumattomasti uudenkin rehtorin kanssa koulun hyväksi ja kyläkoulun pysyvän kyläläisten yhteisenä keskipisteenä. Toivotamme *Minna-Marille* onnea uusiin työhaasteisiin ja *Suvi Varjosen* tervetulleeksi iloiseen kyläyhteisöömme!

Tätä kirjoittaessa Avoimet Kylät-tapahtuma on tuloillaan klapitalkoineen. Niiden jälkeen pidetään hiljaiseloa kesän ajan ja torstaina 2.8.2018 nähdään Lahdenperän saunaillassa!

Lämmintä kesää kaikille!
Heidi Kiikola, puheenjohtaja

Taas toimituspuuhissa

Lupauduin taas ryhtyä tähän lehden toimitustehtävään. Viimeksi olin pysyvästi tässä puuhassa tasan yhdeksän vuotta sitten. Kaivoin arkistostani lehden II/2009 ja löysin kirjoittamani jutun ”Aikansa kutakin”, jossa ilmoitin päätoimittajan vaihdoksesta. Valittelin kiireitäni ja kirjoitin, ettei terveytenikään ollut aivan kunnossa. No, sitten seuraavana vuonna päästäni löytyikin aivokasvain. Kävin moikkaamassa Tuonelan virran lautturia, mutta en kuitenkaan vielä lähtenyt virran yli. Nykyaikaisen lääketieteen avulla toivuin melko lailla entiselleen.

Sovimme *Paassillan* seniorin ja juniorin kanssa toimivamme siten, että Paassillat keräävät jutut ja esikäsittelevät niitä, jos tarpeen. Minä puolestani teen varsinaisen taittamistyön ja lähetän sitten lopputuloksen ”painoon”. Laitan myös pdf-muotoisen tiedoston kyläyhdistyksen nettisivujen ylläpitäjälle *Hannele Jasulle*, jotta lehti saadaan näkymään kyläyhdistyksen sivuilla.

Juttujen kirjoittajien näkökulmasta kaiken pitäisi toimia kuten ennenkin. Vanhojen kirjoittajien lisäksi uudetkin kirjoittajat ovat tervetulleita. Kyliemme alueelle on muuttanut uusia asukkaita, ja olisi hienoa, jos heidän joukostaan löytyisi uusi kirjoittaja tai vaikka useampi. Kaikki aiheet käyvät, esim. se, että kertoo, miten on päätynyt muuttamaan tälle alueelle.

Omasta ja toimituksen puolesta toivotan hyvää kesää kaikille!

– Tauno Perkiö –

Oikea vastausrivi kotiseutukysymyksiin:
1b, 2b, 3c, 4a, 5a, 6b, 7b, 8c, 9c, 10a

Kohti uusia haasteita

Eurajoen sivistystoimessa tehdään vuoden 2018 aikana henkilöstön eläköitymiseen liittyen joitakin muutoksia henkilöstön sijoittumiseen. Minulle tarjottiin mahdollisuutta siirtyä Lapijoen koulun rehtoriksi 1.8.2018 alkaen ja lupauduin ottamaan tämän viran vastaan.

Päätös ei ollut minulle mitenkään helppo, sillä suhteeni Rikantilan kouluun juontaa juurensa hyvin pitkälle. Olen toiminut Rikantilassa luokanopettajana jo 18 vuotta, siitä ajasta olen tehnyt myös rehtorin tehtäviä 11 vuoden ajan. Olen itse aikanani lapsena opiskellut Rikantilan koulussa, kuten veljeni *Mika*, isäni *Juhani* sekä isoisäni *Olavi* ja isoäitini *Eila* aikoinaan. Isoisoisäni *Akseli Kares* puolestaan on ollut koulun ensimmäisen johtokunnan puheenjohtajana v. 1911 alkaen. Myös omat lapseni, *Susanna* ja *Santeri*, ovat käyneet tätä koulua. Tänä keväänä koululla juhlittiin nuoremman lapseni ylioppilasjuhlia (kuva). Juuremme ovat siis todella syvällä Kaaponkallion uumenissa!

Minulla on ollut koko urani aikana onni saada työskennellä erittäin hyvässä työyhteisössä. Kyläkoulun ihmisläheinen toimintakulttuuri, mukavat oppilaat ja työkaverit, yhteisöllisyys sekä huoltajien ja kyläläisten tuki muodostavat vahvan mehengen koko porukalle. On ollut helppo olla yhteyksissä ihmisten kanssa ja olen oppinut tuntemaan lähes kaikki kyläläiset henkilökohtaisesti.

Miksi sitten lähteä näin mukavasta työympäristöstä? Kun omassa kunnassa tuli mahdolliseksi tällainen työnkierto, ajattelin, että tähän on tartuttava joko nyt tai sitten ei koskaan. Omaa työuraani on kuitenkin jäljellä vielä semmoiset 20 vuotta... Haluan lähteä kokeilemaan siipiäni hieman isommassa työyksikössä ja saada uusia haasteita omaan opettajan työhöni. Yksi haaveeni on ollut se, että pääsisin vielä joskus urani aikana opettamaan

pelkästään yhtä vuosiluokkaa kerrallaan. Täällä Rikantilassa se ei ole mahdollista, sillä aina on joko 0-2lk tai 3-6lk yhdysluokka.

Tätä juttua kirjoittaessani ei ole vielä selvillä, kuka tulee elokuussa Rikantilan koululle uudeksi luokanopettaja-rehtoriksi. Valinta tehdään kesäkuun alkupuolella. Haastatteluissa taidankin tehdä hakijoille selväksi, että virka edellyttää jutun kirjoittamista omasta itsestään syksyn ensimmäiseen Kaapon Kaiku -lehteen ;-) .

Koulun muu henkilöstö pysyy samana. Toivon ja uskonkin, että tuleva uusi rehtori saa teiltä kyläläisiltä yhtä lämpimän vastaanoton kuin minä olen aikanani saanut. Iso kiitos teille kaikille! Rikantilan koululla tulee aina olemaan tärkeä paikka sydämessäni! ♥

– Minna-Mari Kares –

Erasmus leirikoulu Espanjassa

Sunnuntai 20.5.2018

Erasmus-leirikouluun osallistuivat *Leevi, Juho, Ville, Minna-Mari* ja *Päivi* sekä huoltajiksi mukaan tulivat *Anne ja Jenna*. Tulimme koululle yhdentoista jälkeen ja lähdimme pikkubussilla kohti Helsinki-Vantaan lentoasemaa. Matkalla napattiin Päivi kyytiin Vermuntilasta. Kun saavuimme Helsinkiin, katsoimme, miltä portilta lentokoneemme lähtee. Menimme ensin lippu-koneen luo. Minna-Mari syötti koneeseen varausnumerot ja sitten liput ja matkatavara-tarrat tulivat koneesta ulos. Kiinnitimme tarralaput matkalaukkuihin. Veimme laukut hihnalle.

Sen jälkeen menimme turvatarkastuksen läpi. Leevin kohdalla kone alkoi piippaamaan, kun repussa oli sakset, joita ei saa viedä koneeseen. Leevi sai kuitenkin ottaa sakset mukaan, koska niiden terä oli tarpeeksi lyhyt.

Etsimme oikean portin, ja kun oli vielä sopivasti aikaa, niin menimme syömään pitsat. Syötyämme huomasimme, että lähtöportti olikin vaihtunut ja piti kävellä hallin toiseen päähän.

Sitten jonotimme lähtöportin lipuntarkastusta ja siitä hyppäsimme bussiin, joka vei Finnairin lentokoneen luo, johon nousimme. Kone kiihtyi nopeasti ja korvat paukkuivat nousun aikana. Kun pääsimme lentokorkeuteen, meno oli hyvin tasaista, ja ulkopuolella oli yli -50 astetta pakkasta. Parhaimmillaan kone kulki yli 900 km/h ja lensimme yli 10 kilometrin korkeudella. Tarjoilukärrystä sai juotavaa. Lentoemäntä kysyi Villeltä englanniksi, haluaako hän kahvia vai teetä. Ville vastasi, että ”Nothing.”, kun ei halunnut mitään, mutta lentoemäntä taisi kuulla väärin, kun hetken päästä Villen edessä olikin kupillinen teetä. Matka kesti noin neljä tuntia, sitten aloitettiin laskeutumisvalmistelut. Piti laittaa turvavyöt kiinni, nostaa tarjottimet ylös ja matkatavarat penkin alle tai ylös lokeroon. Kännykät piti sulkea kokonaan, vaikka matkan aikana niitä sai käyttää lentotilassa. Laskeutuessaan kone tömähti maahan melko pehmeästi. Näin olimme perillä Madridissa.

Pääsimme suoraan samaan terminaaliin, josta jatkolento lähti parin tunnin päästä. Joimme odotellessa kahvia ja söimme sämpylöitä. Sitten etsimme oikean lähtöportin ja käytimme

ohituskaistoja. Ne olivat liukumattoja, joilla pääsi nopeammin eteenpäin. Sitten lensimme Asturiakseen Iberian koneella.

Asturiaksessa haimme matkalaukut hihnalta. Matkalaukut olivatkin perillä jo melkein ennen meitä. Espanjalaiset opettajat olivat meitä vastassa. Turkkilaiset ja virolaiset tulivat samalla lennolla kuin mekin. Hyppäsimme kaikki bussin kyytiin ja lähdimme kohti leirikeskusta. Meillä oli vauhdikas bussikuski, ja menimme aika lujaa pitkin mutkaisia pikkuteitä. Kaikki tiet olivat asfalttia.

Kun saavuimme leirikeskukseen, niin meille näytettiin nukkumapaikat. Me pojat pääsimme kaikki samaan huoneeseen, jonne tuli myös kaksi turkkilaista poikaa. Aika pian kaikki nukahtivat pitkän matkapäivän jälkeen.

Maanantai 21.5.2018

Heräsimme *Necat*in (yksi turkkilainen poika) herätyskellon soittoon viiden jälkeen. Lakanat tuntuivat aamulla tosi nihkeiltä, kun ulkoilma oli niin kostea. Sitten menimme aamupalalle. Aamupalana oli suklaamuroja ja niiden kanssa kuumaa maitoa sekä kaakaojauhetta ja paahdettuja patonkipaloja. Myös juustoa ja kinkkua sekä tomaatin paloja oli tarjolla.

Aamupalan jälkeen oppilaat jaettiin kolmeen ryhmään, Leevi oli ryhmässä 1, Juho oli ryhmässä 2 ja Ville ryhmässä 3. Eri maiden opettajilla oli kullakin oma työpaja, joissa jokainen ryhmä kävi kerran viikon aikana. Espanjan opettajien työpajassa tutustuttiin ensin tulevan viikon vierailukohteisiin, paleoliittisen kauden kallioluoliin ja miljoonien vuosien takaisiin dinosaurusten jälkiin. Sitten menimme tekemään Mirror, mirror hahmoja tai itse keksimiämme hahmoja muovailuvahasta, joka kovettuessaan muuttui melkein kumiksi. Välipalaksi oli oikein mehukasta appelsiinia.
Sitten oli pari tuntia vapaa-aikaa. Pelasimme jalkapalloa ja pingistä yhdessä muiden maiden oppilaiden kanssa. Lounas tarjottiin klo 14, mikä oli aika myöhään, kun olimme tottuneet Suomessa syömään paljon aikaisemmin.

Turkin opettajien työpajassa laitettiin muoviastiaan vähän kuin vettä, mutta vähän kuin ruokaöljyä. Sitten hieman erikoisella siveltimellä otettiin jotain väriä ja sivellintä naputeltiin muoviastian päällä, niin että väriä tippui aineeseen. Sitten ohuella rautatikulla levitettiin väriä varovasti nesteeseen, jotta se muodostaisi erilaisia kuvioita. Lopuksi laitettiin paperi varovasti nesteen päälle, niin ettei se uponnut. Kun paperi vedettiin kahdella kädellä muoviastian reunaa pitkin ylös, paperiin tuli hieno marmoroitu kuvio. Paperi laitettiin pyykkinarulle kuivumaan.

Ville, Leevi, Woody Allen ja Juho Olviedon kaupungissa

Välipalan jälkeen lähdimme bussilla kohti Oviedon kaupunkia. Siellä meidän piti ottaa hassuja selfie-kuvia kaupungilla olevien

lukuisten patsaiden luona. Yritimme vähän shoppaillakin siinä samassa ja totesimme, ettei äitejä saa päästää yksin kauppaan, kun he ostavat liikaa tavaraa... Sitten palasimme takaisin leiripaikalle, jossa oli päivällinen valmiina. Tarjolla oli possunpihvejä ja ranskalaisia sekä jälkkäriksi jätskiä.

Tiistai 22.5.2018

Aamupalan jälkeen lähdimme bussilla kohti espanjalaisten omaa koulua (Sariego Vega Berros). Oppilaat jaettiin pieniin ryhmiin ja sitten pelasimme koulun pihalla erilaisia pelejä, mm. metallirenkaan pyöritystä kepillä, puujaloilla kävelyä, kuppipallopeliä, köydenvetoa, ”kilpikonnien” hinaamista, palikkakisaa, rautakiekkojen heittoa, sammakkopeliä, sormikiekkopeliä, tandemhiihtoa ja kapulanvetokisaa. Meidän mielestä köydenveto oli paras laji. Lopuksi kaikki saimme mitalit kaulaan. Sitten jaettiin kaikille heijastinliivit ja vesipullo, koska lähdimme kävelyretkelle läheiselle vuorelle. Retki oli kiva ja vuorella oli hienot maisemat. Palasimme leiripaikalle syömään ja ehdimme pelata taas pihalla lentopalloa ja pingistä.

Viron opettajien työpajassa käytiin aluksi etsimässä punaisia ja oransseja lappuja, joita löytyi eri puolelta pihaa. Kun yksi lappu oli luettu, se piti muista ulkoa ja mennä sanomaan se ääneen tabletille opettajan luo. Tabletti kirjoitti sanotun tekstin automaattisesti, ja jos se meni pieleen, niin sitä tekstiä korjattiin itse. Kun kaikki laput oli löydetty, ryhmän piti järjestää löydetyt lauseet oikeaan järjestykseen, jotta niistä muodostui järkevä tarina. Sitten piirrettiin paperille niitä asioita, joita tarinassa mainittiin, esim. keittiö, poika, äiti, tiikeri. Tarinassa seikkailevat hahmot leikattiin irti ja niitä aseteltiin taustapiirroksen päälle. Piirroksista otettiin kuva tabletilla. Kuvat laitettiin johonkin sovellukseen ja sitten siihen

Köydenvetokisa Salvador Vega Berrosin koulun pihalla

kirjoitettiin kuhunkin kuvaan sopiva tekstinpätkä. Lopuksi saatiin siis aikaiseksi kuvitettu tarina.

Iltapäivällä pääsimme hetkeksi uimaan pihalla olevaan uima-altaaseen. Vesi oli lämmintä, ja muutenkin oli lämmin ja aurinkoinen päivä.
Illalla oli vuorossa Gymkana, joka oli jonkinlainen tehtäväratakilpailu. Etsimme ohjaajien antamien vihjeiden perusteella tehtävälappuja ympäri pihaa. Piti etsiä jotain kuvioita ja ratkaista tehtäviä. Lopuksi oli päivällinen klo 21, ja klo 22 piti mennä omaan huoneeseen nukkumaan.

Keskiviikko 23.5.2018
Aamupalan jälkeen oli jälleen yhden opetustuokion vuoro. Kreikkalaisten opettajien työpajassa puhallettiin ensin ilmapallo. Pallon päälle laitoimme kipsinauhaa ja levitimme sormella märkää kipsiä pallon päälle. Valmiit pallot vietiin pihalle kuivumaan. Sitten maalasimme toisen ryhmän aiemmin tekemät pallot ja veimme nekin pihalle kuivumaan.

Välipalahedelmän jälkeen hyppäsimme bussin kyytiin ja lähdimme retkelle. Perillä söimme eväitä meren rannalla. Silloin vettä oli vielä ihan rantaan asti, mutta kun tulimme parin tunnin päästä samaan paikkaan, niin vesi oli laskenut ja näkyi vain levää ja vanhoja veneen raatoja pohjassa. Se johtui vuorovesi-ilmiöstä, jota Suomessa ei juurikaan huomaa. Sitten menimme tutustumaan Tito Bustillon kallioluolan näyttelytiloihin. Saimme tietoa, milloin luola on löydetty, ja ketkä sen ovat

löytäneet. Vihdoin pääsimme itse luolaan sisälle. Menimme kolmen peräkkäisen oven läpi, jotka suljettiin aina tiiviisti, jotta sisällä pysyisi +13 asteen lämpötila. Luolassa oli aika jännittävän näköistä, kun ei ollut paljoa valoa, ja katosta ja seinämistä näkyi stalaktiittejä, tippukiviä, jotka näyttivät vähän kuin kivisiltä jääpuikoilta. Kävelimme noin kilometrin matkan kallion sisään, sitten opas sammutti lähes kaikki valot ja näytti meille taskulampulla kallion seinämiin piirrettyjä luolamaalauksia. Maalauksissa oli poroja ja hevosia. Väreinä oli käytetty mustaa, punaista ja liilaa. Maalaukset ovat n. 15 000 vuotta vanhoja, ja ne on tehnyt joku heimo, joka on luolassa siihen aikaan asustellut.

Sitten lähdimme katsomaan dinosauruksen jälkiä La Griega Beachille. Kuljimme merenrantaa pitkin paikkaan, jossa oli maahan kivettyneinä kahden eri liskolajin jalanjälkiä. Toiset olivat lentoliskon jälkiä ja toiset olivat paljon isommat jäljet. Ja ne jäljet ovat miljoonia vuosia vanhoja!! Täältä matka jatkui takaisin leiripaikalle päivälliselle ja nukkumaan.

Torstai 24.5.2018

Heräsimme aamulla jo kuuden jälkeen. Kun aamupala oli syöty, lähdimme bussilla kohti Cabarcenon villieläinpuistoa. Matka kesti kaksi ja puoli tuntia. Perille päästyämme näimme heti ensimmäiseksi elefantteja. Kiertelimme laajaa aluetta bussilla. Opas kertoi, että alue on niin laaja, että sinne mahtuisi 750 jalkapallokenttää!! Seuraavalla pysähdyksellä näimme strutseja, mangusteja ja piikkisikoja. Silloin joku tuli ruokkimaan piikkisikoja ja hän antoi Leeville yhden piikkisian piikin muistoksi.

Sitten taas jatkettiin bussikierrosta ja pysähdyttiin karhuaitauksen luokse. Karhuja oli kuulemma jopa 80. Seuraavaksi näimme leijonia, seeproja, vesipuhveleita ja kameleita. Pysähdyimme sarvikuonoaitauksen luokse. Siinä kolme sarvikuonoa hiukan taistelivat keskenään, kaksi yhtä vastaan. Taisi olla uros kiinnostunut kahdesta naaraasta, eikä tiennyt kumman valitsisi. Näimme myös tiikereitä ja gorilloja ennen kuin menimme merileijonaesitykseen. Siellä söimme eväitä samalla, kun merileijonat tekivät altaalla hienoja temppuja. Sen jälkeen pääsimme katsomaan aluetta ilmasta käsin kaapelihissien avulla.

Lopuksi oli vielä vuorossa petolintujen esitys. Siinä lintuja lensi edestakaisin aivan katsojien päiden yli. Lintujen kouluttajat heittelivät pieniä lihanpaloja jopa katsomoon, josta linnut kävivät nappaamassa ne ilmasta. Joku lintu istahti katsojien joukkoon, kun ei heti löytänyt lihanpalaansa. Lopuksi Leevi, Juho, Minna-Mari ja Jenna saivat ottaa huuhkajan käteensä ja silittää sitä samalla. Lintuesityksen jälkeen lähdimme ajamaan takaisin kohti leiripaikkaamme. Illallisen jälkeen menimme nukkumaan.

Leevi nappasi huuhkajan käteensä

Perjantai 25.5.2018
Aamiaisen jälkeen oli heti vapaa-aikaa. Pelasimme pihalla pallopelejä, vaikka vähän satoikin. Sitten oli vielä yhden työpajan vuoro. Päivin ja Minna-Marin työpajassa puhuttiin Kalevalasta ja erityisesti Väinämöisestä. Yhdessä pelissä keksimme englanninkielisiä sanoja joukkueittain ja yritimme hukuttaa Väinämöisen tai Joukahaisen suohon. Sitten kukin ryhmä teki oman sammon. Tehtiin myös väinämöisen näköinen kirjanmerkki. Lopuksi pelattiin tableteilla Sammon Salat –peliä.

Välipalaksi oli mehukkaita päärynöitä. Sitten oli vapaa-aikaa, jonka aikana meidän piti jo pakata matkalaukkuja valmiiksi. Lounaaksi oli lihakeittoa ja patonkia. Tämän jälkeen alkoi loppuseremonia, jossa laulettiin vuoden aikana oppimiamme eri maiden lauluja yhdessä isolla porukalla. Vähän myös tanssittiin ja saimme leiripaidat, joihin kirjoitettiin kangastusseilla nimikirjoituksia. Kaikille jaettiin leiritodistukset, ja saimme lahjoja muilta. Ville ja Leevi jakoivat Suomen tuliaisina Muumi-tikkareita ja heijastimia kaikille. Lopuksi jokainen maa sai yhden pinjatan eli paperimassapallon, jossa oli karkkia sisällä. Juho hajotti meidän pallomme mailalla, jotta saimme karkit sieltä ulos. Tai itse asiassa se maila meni rikki...

Välipalaksi syötiin churroja, jotka ovat vähän kuin munkkitikkuja, joita kastettiin sulatettuun suklaamaitoseokseen. Maistuivat tosi hyviltä!
Sen jälkeen haimme matkalaukut huoneista ja hyvästelimme muut, ja me suomalaiset lähdimme pikkubussilla kohti lentokenttää. Lentokentällä Ville ja Juho eivät meinanneet päästä koneeseen, kun virkailijat sanoivat, että heille oli varattu vääränlaiset liput. Minna-Mari meni selvittämään asiaa lentoyhtiön tiskille ja joutui odottamaan yli puoli tuntia, kunnes joku päällikkö tuli sanomaan, että kyllä te voitte kaikki mennä lennolle. Sitten menimme turvatarkastukseen ja sieltä pääsimmekin sitten jo melkein heti koneeseen. Lensimme noin tunnin ja pääsimme Madridiin. Siellä odotimme hotellille vievää pikkubussia. Kun bussi tuli, sinne meni muutama muu ennen meitä, ja sitten me emme enää kaikki mahtuneetkaan kyytiin. Minna-Mari ja Ville ottivat sitten taksin ja tulivat sillä perässä hotellille. Ostettiin hotellin ravintolasta vielä pitsat mukaan huoneeseen. Ja sitten menimmekin nukkumaan.

Lauantai 26.5.2018
Aamulla menimme aamupalalle hotellin ruokasaliin. Sen jälkeen lähdimme kahdella taksilla lentokentälle. Matkalaukut olivat jo illalla menneet suoraan seuraavalle lennollemme, joten niitä ei tarvinnut rahdata mukana hotellille. Turvatarkastuksessa Päiville tuli tällä kertaa ongelmia, sillä hän ei ollut pakatessaan huomannut, että saamiemme lahjojen joukossa oli pieni oliiviöljypullo. Tarkistuksen jälkeen hän kuitenkin sai ottaa pullon mukaansa, kun se oli tarpeeksi pieni. Lentoasemalla teimme vielä vähän ostoksia. Aika pian pääsimme kuitenkin jo Finnairin koneeseen, ja kotimatka alkoi. Lentokoneessa aloitimme kirjoittamaan tätä matkakertomusta, ja pienet torkutkin otettiin. Lennon aikana oli aika paljon ilmakuoppia, joten kone hiukan pomppi aina välillä. Sitten kun olimme Helsingissä, bussikuski oli meitä vastassa. Bussimatkan aikana pysähdyimme syömään Hese-ateriat. Rikantilaan saavuimme vähän ennen kahdeksaa. Koulun pihalla kaikki olivat jo vastassa meitä.

Parhaiten matkasta jäi mieleen eläinsafariretki ja uudet kaverit. Muutenkin oli oikein kiva reissu!

Tässä koko Erasmus+ -leiriporukka

Matkakertomuksen kirjoittajat: *Leevi Tarkki 4.lk, Ville Hassinen 6.lk ja Juho Elo 6.lk*

Eläintarinoita

Harvaan asutulla maaseudulla saadaan olla luonnon keskellä ja nauttia sen, sekä kasvien että eläinten, seuraamisesta. Siksi tuntuu uskomattomalta, että monet suomalaiset ovat niin vieraantuneita luonnosta, että pelkäävät mennä metsään. Mitä pelättävää siellä on? Kaupungin kadut ovat paljon vaarallisempia, ja koti on vissiin kaikkein vaarallisin paikka. Ja niin se vaan on, että ihminen on tällä pallolla suurin pahantekijä.

Minulta kysytään silloin tällöin, että miten pärjäät siellä susien keskellä. Ihan oikeasti. ”Kyllähän niiden kanssa jotenkin… tönin vähän sivuun, kun menen pihalle.” Todellisuudessa sutta en ole nähnyt, jäljet luultavasti kerran, mutta monenmoista muuta eläjää on tullut vastaan.

Tässä esille tuomani kohtaamiset eivät ole dramaattisia tai harvinaisia, mutta silti mukavia, ja minusta kertomisen arvoisia.

Kettu on viisas. Se ei kai ole pelkkää legendaa, ja pihapiirissämme liikkuva repolainen on lisännyt lajinsa fiksua mainetta. Ohessa on kuva harkitsevaisesta ketusta. Videolla, joka on koirablogissani, näkyy, mitä kettu päättää tehdä siitä huolimatta, että Väinö rähjää aitauksessa.

Kiinnostuksen kohde selvisi minulle vasta, kun katsoin videon. Autenttisessa tilanteessa luulin ketun hakevan luun, mutta se noutaakin talipötköstä tipahtaneen palasen ja vilkaisee haikeasti ylhäällä riippuvaan osaan. ”Namskis, palaanko hakemaan tuon yöllä?”

Ketun kokemus on ollut se, että koirat eivät tule pois aitauksesta, ja sen passaa kuljeksia tyytyväisenä huolimatta haukkukonsertista. Se tarkkailee eikä tietenkään tule pihalle, kun koirat ovat vapaina. Sitä kettu ei vaan hoksaa, että Väinö kyllä pystyy hyppäämään aidan yli, kun houkutin on riittävä. Mutta onneksi hän on niin tottelevainen, että ylitykseen tarvitaan todella pätevä syy.

Lämpimien ilmojen viipyessä asensin samaan paikkaan vielä yhden talipötkön. Varmuuden vuoksi, jos linnut eivät kuitenkaan saisi tarpeeksi ruokaa. Seuraavana aamuna se oli kadonnut. Kun kävin ihmettelemässä tyhjänä roikkuvaa oranssia pussia, totesin sen rikotun alapäästä. Toivottavasti kettu oli herkutellut talilla useampana päivänä eikä hotkaissut sitä kerralla.

Jos on pihakettu, niin on piharusakkokin. Sellainen laiskanpulskea, joka jäljestää nokka maassa tietä myöden (mahtaako haistella ketun hajuja?), löntystelee itsevarmana pihalla ja ottaa kuusen alla päivänokoset. Välillä hänellä on hankalampia tehtäviä eli juoksukilpailuja meidän koiriemme kanssa. Ilmeisesti hän on tyttörusakko, koska viime päivinä tässä on viljustanut pikkurusakko. Mahdottoman suloinen, kuin lelu, mutta joka painelee jo aika vauhtia lyhyillä kintuillaan, ja niin sen täytyykin tehdä, että pikkuinen pysyy hengissä. Monenlaiset vaarat uhkaavat hentoa elämää.

Sunnuntai-aamuna sokkelin vieressä kyyhötti… jotain. Luulin sitä ensin siiliksi, mutta ei, se oli piharusakon poikanen. Ilmeisesti Fiinu oli juossut niin läheltä ja yllättäen, että poikanen ei ollut voinut muuta kun painautua mahdollisimman näkymättömäksi. Onneksi minä huomasin poikasen ennen kuin Fiinu!

Fiinu ihmetteli, miksi hän joutui hetimiten takaisin aitaukseen, vaikka vasta tultiin pihalle. Hänessä on aivan liikaa metsästäjän vikaa, ja siitä piirteestä en tykkää yhtään muuten nokkelassa ja kivassa koirassa.

Sitten äänihavaintoon. Tämä tapahtui sellaisena ihanana aamuna, jolloin metelit ja kolkkeet eivät häirinneet luonnon rauhaa, hermojani eivätkä ruusupuskiin keskittymistä. Kuului ihmismäinen terävä kiljahdus, ja ajattelin hetkellisesti lasten melskaavan, mutta se olisi siihen aikaan ja siitä suunnasta ollut perin epätodennäköistä. Ääni toistui. Aloin kuulostella tarkemmin, ja samoin teki myös Väinö. Poika oli todella tarkkaavainen: korvat sojottivat eteenpäin, ruumis oli jännittynyt ja pariin otteeseen hän haukkui metsän suuntaan.

Oliko Ritavuoren suunnasta lähestymässä uhka?

Kaikkiaan kuulimme äänen kuusi – seitsemän kertaa. En voi vannoa, minkä äänen kuulin, vain arvuutella. Googletin tietenkin ilveksen äänet, samoin ketun, ja ilvekseen kallistuisin. Yhdellä videolla ilves kutsui poikasiaan, ja kuulemani ääntely oli samantapaista, mutta jatkamme Väinön kanssa äänihavainnointia.

Ihmiset ovat upeasti lähteneet liikkeelle ja laitelleet juottopisteitä pienille luonnon eläimille. Ainakin siilit ja oravat ovat hädässä järkyttävän kuivuuden vain jatkuessa. Siiliemot synnyttävät pian ja tarvitsevat tietenkin paljon nestettä. Pihalammikon lisäksi meillä pääsee juomaan pensaiden alle piilotetuista laakeista astioista. Kaikki eläimet ovat tervetulleita!

– *Marja Hiltunen* –

Rikantilan koulun alaluokan riistaruokinnan satoa

Koko syyslukukauden ja sydäntalven riistaruokintapaikalla käynnit tuottivat tulosta maaliskuun puolen välin jälkeen. Koko talvi kului tuulissa heiluneiden puiden oksien kuvien katselussa. Kauran jyvät katosivat parempiin suihin talvellakin, mutta kuvia syöjistä tai niiden jälkiä emme saaneet kameralle. Toisin kävi maaliskuun takatalven aikana, jolloin riistakameran kortti täyttyi eläinten kuvista. Lopputuloksena saimme sadoitttain kuvia peuroista ja iso osa niistä oli todellisia lähikuvia. Peurojen lisäksi kameraan taltioitui kissoja, rusakoita, lintuja ja mahdollisesti supikoira. Jatkamme riistaruokinnan parissa jälleen ensi syksynä.

Kesän retkeilijöitä ajatellen siivosimme keväällä polun varresta suurimman osan mädäntyneistä juureksista pois. Kiitos metsästysseuralle ja metsänomistajalle, *Helena Heinoselle* tämän hienon kokemuksen mahdollistamisesta! Ohessa pari riistakameran ottamaa kuvaa.

Alaluokan luokanopettaja *Päivi Hinno*

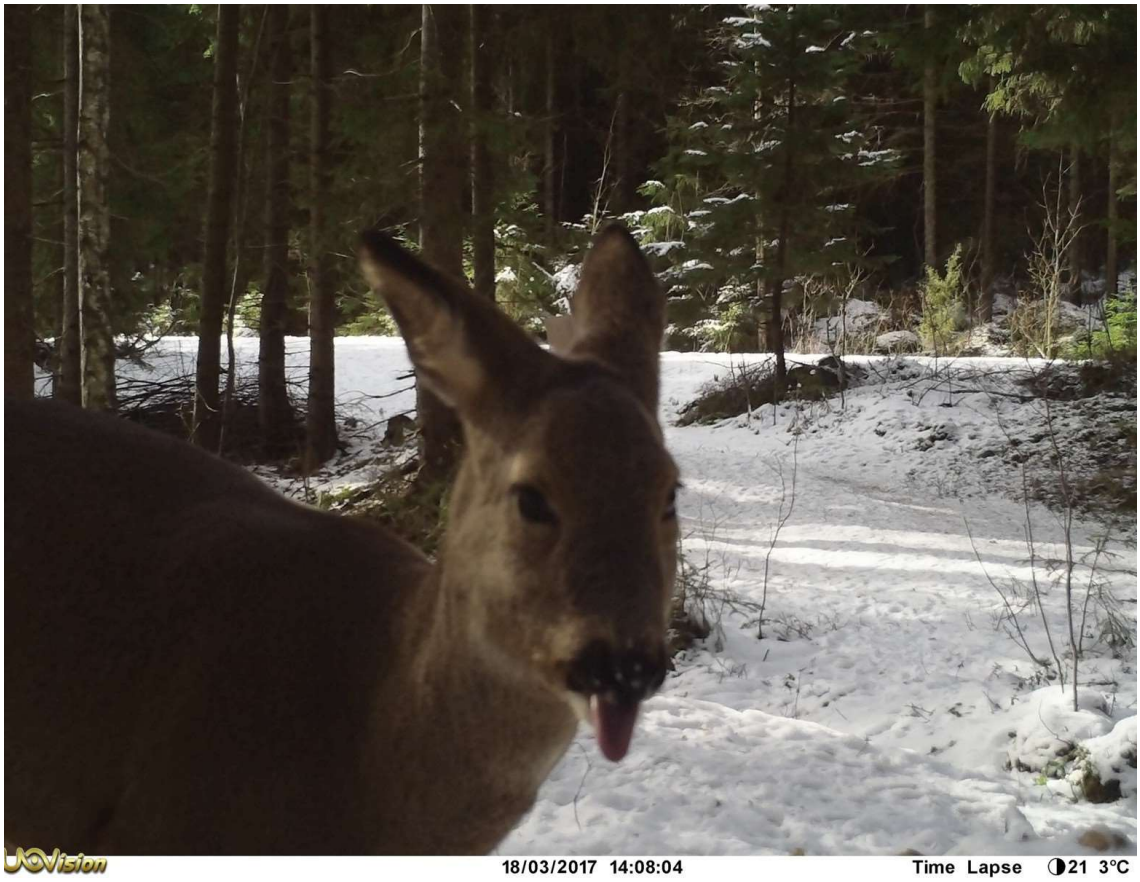

Suomesta ja suomalaisuudesta

Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlasta kohkotettiin, kuten tuntui, ihan joka paikassa ja yhteydessä viime vuonna ja juhlimisen arvoinen asia se tietysti olikin. Itsenäisyys on tärkeä asia, vaikka olemmekin kuuluneet Euroopan unioniin jo 23 vuotta. Meille tulee Euroopasta kaikenlaisia määräyksiä ja direktiivejä, joita moni härkäpäinen suomalainen ei välttämättä mielellään noudattaisi. Itsepäisinähän meidät tunnetaan, kyllä jämtti on niin, vai mitä? Sisu, sauna ja Sibelius ovat vanhoja suomalaisuuden tunnusmerkkejä; nyt kohta 2020-luvulle tullessa meidät tunnetaan sentään muutamista muistakin asioista. Esimerkiksi joistakin vienti- ja teknologiatuotteista, jääkiekon maailmanmestareista, (tai ainakin lähellä mestaruutta ollaan oltu melkein joka vuosi), Kimi Räikkösestä, Teemu Selänteestä ja muutamista muista urheilijoista ja taiteilijoista. Tosin on paljon maita, jossa pienestä Suomesta ei olla koskaan kuultukaan, ja esimerkiksi valtaosa amerikkalaisista ei osaa sijoittaa Teemun kotimaata maailmankartalle. Joku saattaa myös tietää maailman kalleimmaksi rakennukseksi tituleeratun, Olkiluodon 3. ydinvoimalan, ikuisuusprojektin.

Tämmöinen ei tietenkään meitä lannista. Olemme pieni mutta sitkeä kansa ja puhumme kieltä, jota ei puhu kukaan muu. Lisäksi kielemme muuttuu ja supistuu koko ajan; erilaiset englanninkieliset tai siitä väännetyt uudet sanat uhkaavat kaunista kieltämme, jossa on rikkautena myös useita murteita. Lapissa ja Pohjanmaalla on puhuttu aivan erilaisesti kuin esim. täällä Lounais-Suomessa, mutta nuorison on havaittu puhuvan telkkarista ja muista medioista peräisin olevaa yleiskieltä, johon tulee välillä sorruttua itsekin. Uudissanoja tulee koko ajan, nimenomaan tv-n ja

muun (some) median välityksellä. Puhumattakaan todella ärsyttävästä niinku-kielestä, jota muutamat julkisuuden edustajat viljelevät. Välillä tuntuu olevan mahdotonta sanoa yhtään lausetta ilman sitä sanaa…

Siitä, mistä ja milloin me suomalaiset oikeastaan olemme tänne pohjoisiin olosuhteisiin alun perin tulleet, on erilaisia näkemyksiä. Joidenkin mielestä olemme mongolien jälkeläisiä ja niin ollen tummia, vinosilmäisiä ja lyhyenläntiä. Mistä siis ovat peräisin suomalaisuudesta ensimmäisenä tulevan mielikuvan mukaiset, vaaleat, Elovena-tytön näköiset naiset ja pitkänhuiskeat vaaleat nuoret miehet? Viirusilmäisiäkään emme ole, lyhyitä tosin monet, vaikka keskipituus onkin kasvanut reilusti, kiitos nykyisen hyvän ravinnon ja muiden parantuneiden olosuhteiden.

Uudempien geneettisten tutkimusten mukaan olemme kuitenkin valtaosaltamme kotoisin Euroopasta, sen eri kolkista, tosin aasialaisin maustein, ja on myös havaittu, että länsi-ja itäsuomalaisten geeneissä on eroja, minkä tosin huomaa maalaisjärjelläkin. Vilkkaat karjalaiset, jäyhät satakuntalaiset; on vanha klisee, jossa on myös totuuden siemen. Perimästämme on monia teorioita, ja väestöt ovat erilaisten luonnonmullistumien vuoksi ja muistakin syistä sekoittuneet niin, että on vaikeaa tarkkaan sanoa, mistä esi-isämme ovat tänne tulleet ja mistä kansamme on loppujen lopuksi saanut nykyiset ominaisuutensa.Turha sitä on tavallisen pulliaisen miettiäkään; toinen on pitkä ja vaalea, toinen taas lyhyt, pullea ja tumma. Tai päinvastoin, keskimittaisia ristiverisiäkin löytyy.

Olemme olleet Ruotsin vallan alla ja viimeksi osa Venäjää, ennen itsenäistymistä, mutta silti meillä on jo pitkään ollut oma identiteetti. Emme ole venäläisiä, emmekä ruotsalaisia, vaan suomalaisia. Jos teemme gallupin kadulla tai esimerkiksi Eurajoen kirkonkylässä, ja kysymme, mitä suomalaisuudesta tulee mieleen, saamme todennäköisesti sellaisia vastauksia kuin sauna, mämmi tai ruisleipä. Siniset järvinäkymät, peltoaukeat, humisevat metsät ja Lapin tunturit; sellaisia mielikuvia Suomesta tulee esimerkiksi monelle saksalaiselle. Samankaltaisia maisemia on toki muissakin maissa, mutta ei ihan samanlaisia. Suomessa käy turisteja eniten naapurimaista, eli Venäjältä ja Ruotsista, mutta myös saksalaisia käy vuosittain satoja tuhansia. Turisteja kiinnostavat eniten pääkaupunkiseudun kohteet ja tietysti Lappi ja sen rauhallisuus ja puhtaus. En ollenkaan ihmettele.

Itselleni Suomesta mieleen tulevat ensimmäisenä valkoiset poutapilvet ja siniristilippu, joka täytti vastikään sata vuotta, eli se vihittiin käyttöön 29.5.1918. Lipun suunnittelu ja yksinkertaiseen malliin päätyminen oli pitkän prosessin tulos. Oli ehdotettu myös punapohjaista leijonalippua ja lippua, joka oli muutennykyisen kaltainen, mutta yhdessä nurkassa olisi ollut punakeltainen kolmiokuvio. Onneksi yksinkertainen ehdotus voitti. Se sopii suomalaiseen miljööseen liehumaan, niin pohjalaisen maalaistalon pihaan kuin kaupunkiympäristöönkin.

Härkäpäisestä luonteestamme jo mainitsinkin. Toinen selkeä piirre on eleettömyys ja vähäpuheisuus, paikoin jopa jurous. Nykyään, kun Suomeen saapuu entistä enemmän turisteja, pakolaisia ja muita ulkomaalaisia, he toteavat usein, että suomalaiset ovat kovin mykkiä ja ilmeettömiä. Varsinkaan vieraita kieliä ei kehdata puhua, tai ei aloiteta keskustelua vieraiden kanssa. Tästä on jokaisella omakohtaisia kokemuksia. Junissa, busseissa ja odotushuoneissa vaietaan, jos ei sitten paikalle satu jotain ennestään tuttua ihmistä, jonka kanssa voi aloittaa keskustelun. Onhan siinä puolensakin; saa olla rauhassa, jos haluaa, mutta puheliaammat ihmiset kärsivät ja ulkomaalaiset ehkä kokevat, että heitä kohdellaan huonosti. Täällä ei ole sellaista välitöntä ja tuttavallista palvelukulttuuria kuin useimmissa Euroopan maissa, joka taas saattaa vaikuttaa jonkun mielestä epäilyttävältä tai tunkeilevalta. Ikään kuin tuntisivat sinut jo ennestään, kun niin tuttavallisia ovat. Kutsuvat jotkut jopa kullaksi (love) kun puhuttelevat ja toivottelevat joka välissä hyvää päivänjatkoa sun muuta, hymyillen vielä mokomat, naama korvissa. Se kuulostaa ja näyttää joskus

falskilta, mutta on mukavaa, eikä jokaista sanaa tarvitse ottaa todesta. Se tuntuu kuitenkin paremmalta kuin suomalaisten yrmeät ilmeet, jopa palveluammateissa. Tosin palveluun on alettu kiinnittää huomiota ja tylyyteen törmää enää harvoin.Nykyään myös kysellään usein jälkikäteen, olitko palveluun tyytyväinen. Töykeille virkailijoille ym. annetaan niiden mukaan palautetta, tai ainakin kuvittelisin niin.

Näin kesän kynnyksellä, tai itse asiassa, kun on vietetty kesää jo lähes kuukauden päivät, vaikka eletään tätä kirjoittaessa vasta toukokesäkuun vaihdetta, pitää huomata myös suomalainen mökkeilykulttuuri. Jos ei omaa mökkiä ole, vähintään vieraillaan jonkun toisen mökillä tai vuokramökillä silloin tällöin. Saunominen ja grillaaminen kuuluvat useimpien kesään ja se puuha huipentuu varsinkin juhannuksena. Silloin ihan ”kaikki” väki on jossakin ”rannoilla”. Valitettavan usein myös humalassa, enemmän tai vähemmän; siitäkin meidät suomalaiset tunnetaan. Tosin ei enää vodkaturisteina, kuten ennen vanhaan, mutta erään tunnetun korvalääkepullon korkin lisäksi narskahtelevat niin oluttölkkien klipsut kuin viinipullojenkin sulkimet vähän liiankin taajaan. Tyypillinen juhannuksena hukkunut on keski-ikäinen mies, joka nousee seisomaan veneessä keventämään oloaan, tai lähtee liian pitkälle uintireissulle. Omaa tyhmyyttä, sanoisin, vaikka on surku tietysti niitä, jotka saavat esimerkiksi sairauskohtauksen ja menehtyvät.

Vielä on käsittelemättä ainakin yksi asia, nimittäin suomalainen ruoka. Siitähän juttua riittäisi useampikin sivu, mutta noin pähkinänkuoreen sullottuna sanoisin, että se on melko yksinkertaista, mutta hyvää. Ennen ruokavalion rungon muodostivat liha, kala ja peruna, lisukkeina leipätuotteet, lähinnä ruisleipä, sekä juurekset, kuten lanttu, nauris ja porkkana. Lisäksi syötiin paljon erilaisia puuroja ja vellejä. Ruokajuomana on juotu erilaisia kotikaljoja ja maitoa. Mukaan ovat myöhemmin tulleet nykyään niin suositut kanaruoat, sekä makaronit ja pastat. Kasvisvalikoima on monipuolistunut, kurkun, tomaatin ja sipulin lisäksi syödään mm. paprikaa, salaattivalikoimat ovat monipuolistuneet ja erilaisten valmisruokien menekki on kasvanut. Vaikutteita niin kotikeittiöihin kuin muihinkin ruuanvalmistusyksiköihin saadaan eri keittiöistä ympäri maailman. Pizzat ja kebabit ovat arkiruokaa niin ikään. Perusmausteina ruuassamme ovat olleet suola ja eri pippurit, ja olemme vieroksuneet voimakkaasti maustettuja ruokia. Onpa joku ulkomaalainen saattanut moittia ruokiamme mauttomiksi. Ajatellaanpa nyt vaikkapa tuikitavallista ruokaa, josta lähes jokainen pitää; varsinkin lapset, eli perunamuusi ja lihapullat. Mausteina niihin on useimmiten käytetty vain suolaa ja pippuria. Lemin särään, vanhaan eteläkarjalaiseen uuniruokaan, käytetään vain perunaa, lampaanlihaa ja suolaa. Valmistusprosessi ei sovi hätäiselle ruokailijalle; lihoja suolataan ensin useampi päivä ja paistetaan uunissa useita tunteja, ennen kuin herkku on valmis.

Muutamia muitakin perinneruokia Suomessa on ja osa niistä on päässyt EU-n nimisuojajärjestelmään. Yhteensä niitä on 10 ja listalta löytyy mm. Lapin puikulaperuna, sahti, kalakukko, karjalanpiirakka sekä useampikin muikku- ja poronlihatuote. Niitä ei kukaan muu saa itselleen omia, ainakaan niillä nimillä. Karjalanpiirakoita moni ei enää leivo itse, mutta niitä saa kaupan eineshyllystä monen eri sorttisena. Sahti on enemmänkin juhlien juoma, puikulaperunaakaan ei joka kaupasta saa, eikä kalakukkoa, ainakaan täällä Länsi-Suomessa. Kuopiossa ja muualla Itä-Suomessa sitä saa useana versiona; täytteenä voi olla joko kalaa, lihaa tai vaikka lanttua.

”*La nouvelle cuisine Finlandaise*” eli uusi suomalainen keittiö on lanseerattu viime vuosina myös ulkomaille, uusien ”huippukokeiksi” nimitettyjen suomalaisten kokkien toimesta. Erityisesti lakat, leipäjuusto ja jo mainitut poronlihatuotteet ovat ruoka-aineita, joita he ovat vieneet ulkomaille ja tarjoilleet suurena menestyksenä, vaikka tavallaan ne ovat täällä olleet arkiruokaa, ainakin Lapissa. Etelä-Suomessa hillat ja poronliha ovat eksoottisia ja kalliita ruokia, joita tarjoillaan usein juhla- tai muissa erityistilaisuuksissa tai

nautitaan ravintoloissa. Poronkäristystä tosin saa pakasteena, mutta en usko sen vastaavan alkuperäistä tuoretta tuotetta. Itselläni ei ole ollut tilaisuutta maistaa aitoa käristystä oikeaoppisesti puikulaperunamuusin ja puolukkahillon kanssa tarjoiltuna, mutta ehkä sekin puute joskus korjaantuu.

Paljon vanhoja ruokia on jo jäänyt muistojen joukkoon, kuten talkkuna, klimppisoppa ja alatoopi, tai sianpääsyltty, jota tehtiin itse kotona. Nyt hyytelöä saa vaikkapa Kivikylän tiskiltä, mutta se ei enää teollisena tuotteena maistu samalle. Moni lapsista sai aamulla pullamössöä, eli oman äidin leipomaa pullapitkoa, jota kastettiin maidolla jäähdytettyyn tulikuumaan pannukahviin. Sen mukana saattoi suuhun tulla myös kahvikupista liukenematta jäänyt palasokerin pala, se kruunasi koko makuelämyksen. Niistä aamuista on muutenkin jäänyt muisto lapsuuden huolettomista päivistä: liekkien humina hellassa, kuuran kukkaset ikkunoissa ja äiti vanhassa essussaan köökissä häärimässä. Mutta se mielikuva on paras jättää vain haikean muistelun asteelle, ne ajat eivät palaa.

– *Leena Falttu* –

Vääriä päätelmiä

Suomessa lähes kaikki ihmiset ovat lukutaitoisia – ainakin siinä mielessä, että he osaavat mekaanisesti lukea mitä tahansa suomenkielistä tekstiä. Toinen asia on, ymmärtävätkö kaikki lukemaansa. Sen sijaan minusta näyttää siltä, että laskutaidottomuus on paljon yleisempää. Enkä tarkoita tällä mitään korkeampaa matematiikkaa, vaan aivan tavallista peruskoulun oppimäärään kuuluvaa laskutaitoa.

Yksi yleisesti sekaannusta aiheuttava asia on prosentin ja prosenttiyksikön ero. On ärsyttävää, kun TV:n uutislähetyksessä sotketaan asia. Ajatellaanpa, että jonkun puolueen kannatus on ollut aiemmassa mielipidekyselyssä 20 %. Sitten seuraavassa gallupissa kannatus on noussut 1 prosenttiyksikön eli on nyt 21 %. Useimmiten uutisankkuri selittää, että kannatus on noussut prosentin. Tämähän tarkoittaisi, että uusi kannatus olisi 20,2 %! Vaikka tavallisessa keskustelussa voidaan käyttää tällaista epämääräistä ilmaisua, uutisissa voitaisiin olla tarkkana. Em. tapauksessa uutistenlukijan tulisi sanoa, että ko. puolueen kannatus on noussut 5 prosenttia ja on nyt 21 %, tai sitten sanoa, että kannatus on noussut yhden prosenttiyksikön.

Kun TV:ssä kerrotaan puoluekannatusmittauksesta, lopuksi sanotaan tavallisesti jotain tällaista: ”Tutkimusta varten haastateltiin 2000 ihmistä, ja tutkimuksen virhemarginaali on kaksi prosenttia suuntaansa.” Mitä vikaa tässä on? Ensinnäkin pitäisi taas puhua prosenttiyksiköistä eikä prosenteista. Toiseksi harva oikeasti tietää mitä virhemarginaalilla tarkoitetaan. Tilastotieteessä on käsite *luottamustaso*. Se on luku, joka ilmoittaa, millä todennäköisyydellä marginaali on ilmoitetun suuruinen. Yleisesti käytetty luottamustaso on 95 %, mikä merkitsee, että marginaalin voidaan katsoa pätevän 95 %:n varmuudella. Esim. jos 95 %:n luottamustasolla puolueen kannatus on 20 % ± 2 %, on vain 5 %:n todennäköisyys, että kannatus on pienempi kuin 18 % tai suurempi kuin 22 %.

Monet näyttävät luulevan, että virhemarginaali on em. esimerkkitapauksessa sama ±2 prosenttiyksikköä kaikille puolueille. Asia ei ole kuitenkaan näin yksinkertainen. Edellä sanottu on tyypillisesti suurimpien kannatusten virhemarginaali. Jos puolueen kannatus on esim. 5 %, virhemarginaali ei suinkaan ole 2 prosenttiyksikköä, vaan noin 1 prosenttiyksikkö. Toisin sanoen, virhemarginaalin suuruus riippuu myös siitä, miten suureksi puolueen kannatus on ko. mittauksessa saatu. Kun vielä huomataan, että virhemarginaali pätee vain satunnaisvirheisiin eikä systemaattisiin virheisiin esim. otannassa, olisi ehkä parasta, ettei sitä mainittaisi ollenkaan uutislähetyksissä.

Prosentit ovat muutenkin vaikeita. Muistanpa erään kansanedustajan, joka puhui Itämereen pääsevistä fosforipäästöistä. Puheessaan hän kannatti joitakin toimenpiteitä, jotka alentaisivat Suomen päästöjä 6 %. Sitten hän totesi melko sanatatarkasti tähän tapaan: ”Vaikkei mainitsemani 6 % ole kovin paljoa, mutta jos kuusi Itämeren rantavaltiota vähentäisi kukin päästöjään 6 %, sehän tekisi yhteensä jo 36 %!” Sillä lailla, että tällaisia neropatteja meillä on päättäjinä!

Suomessa yleinen arvonlisävero on 24 % (tosin joillakin tuotteilla ja palveluilla on alempi verokanta). Arvonlisäveron määrä lasketaan tuotteen tai palvelun nettohinnasta. Jos tuotteen veroton hinta on 100 euroa, on helppo laskea, että verollinen (brutto)hinta on 1,24 x 100 € = 124 €. Mutta entäpä, jos tiedossa onkin vain verollinen hinta ja pitäisi laskea veroton hinta? Ihmeekseni olen huomannut, että jakaminen 1,24:llä tuottaa joillekin vaikeuksia, vaikka tarvittava laskin on joka kännykässä.

Vuodenvaihteessa uutistenlukija kertoi TV:ssä, miten jotkut sijoittajat myyvät tappiolla aiemmin hankkimiaan osakkeita saadakseen verovähennyksen. Ja sitten vuoden vaihduttua ostavat samat osakkeet takaisin. Seuranneissa keskusteluissa mm. netissä monet paheksuivat kovasti näitä keinottelijoita, jotka maksattavat tappionsa muilla veronmaksajilla! Tarkastellaanpa asiaa vähän. Oletetaan, että sijoittaja X on aikanaan ostanut firman F osakkeita 10 000 eurolla. Kun F:llä menee huonosti, em. osakkeiden pörssihinta on laskenut 9000 euroon. X myy osakkeet ennen vuodenvaihdetta ja tekee näin 1000 euroa tappiota. Hän ei voi vähentää tätä tonnia veroistaan, kuten em. nettikeskustelijat näyttivät luulevan. Jos X:llä on myyntivoittoja tai muita pääomatuloja, hän voi vähentää tappion niistä. Kun (pienten) pääomatulojen vero on 30 %, X saa tässä tapauksessa 300 euron verohyödyn. Entäpä jos X ostaa osakkeet takaisin? Oletetaan, että firmassa F on tehty saneeraus ja sillä menee vaihteeksi paremmin, ja osakkeet maksavat pörssissä taas saman 10000 €. Nyt sijoittaja X tekee 700 euron tappion siihen nähden, ettei hän olisi tehnyt mitään myynti- ja osto-operaatioita!

Yllä olevaan esimerkkiin voisi lisätä sen huomautuksen, että jos X onnistuu ostamaan osakkeet takaisin samalla 9000 €:lla, hän todella hyötyy keinottelustaan 300 euroa siihen nähden, ettei tekisi mitään. Nämä laskelmat eivät tosin sisällä kaupankäyntikuluja. Ja pitkän päälle X:lle tulee tappiota, ellei firma F ala menestyä. Sillä keinoin, että ostaa kalliilla ja myy halvalla, ei pääse rikastumaan edes verottajan avulla.

Eräässä arvovaltaisessa sanomalehdessä oli väite, että jos henkilö lentää lomalle Suomesta Thaimaahan, hän tuottaa kolmasosan suomalaisen keskimääräisestä hiilidioksidipäästöistä. Aloin heti epäillä, mihin tällainen väite perustuu, ja tein joitakin omia laskelmia. Tilastokeskuksen mukaan Suomen CO_2-päästöt olivat v. 2017 yhteensä 56,1 miljoonaa tonnia. Kun jaoin tämän Suomen väkiluvulla sain CO_2-päästöjen määräksi 10193 kg/hlö. Finnairin sivuilta löysin lentojen päästölaskurin, joka ilmoitti edestakaisen Helsinki–Bangkok –lennon tuottavan matkustajaa kohti 792,36 kiloa hiilidioksidia. Nyt olikin helppo tehdä jakolasku 792,36/10193 ≈ 0,078. Toisin sanoen, Bangkokin reissu tuottaa alle 8 % suomalaisen keskimääräisestä CO_2-synneistä. Tietysti laskelma perustuu monenlaisiin oletuksiin, mutta se osoittaa kuitenkin lehden väitteen vääräksi.

Lopuksi: Klassinen kysymys lukion tms. alkeisfysiikan kokeessa on seuraava: ”Autoilija ajaa 100 km matkan nopeudella 80 km/h. Sitten hän palaa lähtöpaikkaansa nopeudella 100 km/h. Mikä on hänen keskinopeutensa?” Puolet ihmisistä vastaa sen enempää ajattelematta: ”Helppo juttu. Keskinopeus on 90 km/h.” Helppo ja helppo, oikea vastaus on noin 88,9 km/h. Miksi näin on, sen jätän lukijan pohdittavaksi.

–Tauno Perkiö –

Soffa valtias

Ehto erel.
Töitte jälkke.
Väsyttä nii
etei tahr nimiäs muista.

Koton orotta
toine tyävuar.
Oma väe passamine.
Syämine, tiskamine.
Huushålli klaaramine.

Krop liikku ko kone.
Väkisi ja vääntämäl.
Paikotellen pinnamal.
Soffan kuva silmis.

Siäl se orotta.

Kamari nurkas.
Laiskalin.
Talvehto lemppiäs hämys.
Houkutta pehmiöil poskeillas.
Vokotta lämmiöil huulillas.
Kainalohos kurotta.
Väsynny ruatto orotta.

Askre ova reeras.
Kamari ovi naratta.
Huakaus o syvä.
Vihro ja viime!

Siäl se makka paikasas.
Isänt!
Soffa valtias...

Ähäkutti ämmäväel.

– *Kastehelm* –

Kotiseutukysymyksiä

1. Koulunpito Rikantilassa alkoi nykyisessä koulurakennuksessa vuonna
   a) 1909 b) 1911 c) 1913

2. Rikantilan koulun ensimmäinen vakinainen opettaja oli
   a) Ida Vuorenmaa b) Santeri Päivärinta c) Lassi Koskinen

3. Lutanjärven pinta-ala on noin
   a) 20 ha b) 30 ha c) 40 ha

4. Nykyisen Eurajoen Romu Oy:n toimipaikalla oli 1950-luvulla
   a) mattokutomo b) suutarinverstas c) puusepänverstas

5. Rikantilan koululta on linnuntietä Rauman rajalle noin
   a) 2,0 km b) 3,1 km c) 4,2 km

6. Kansainvälinen suunnistuskilpailu Hiisi-Jukola järjestettiin Rikantilan-Lutan alueella vuonna
   a) 1997 b) 1999 c) 2001

7. Eurajoen väkiluku oli 1.1.2018 noin
   a) 6050 b) 9550 c) 11250

8. Eurajoen entinen kunnantalo on nimeltään
   a) Voltti-talo b) Riiko c) Kahari

9. Vuojoen kartanon päärakennuksen on suunnitellut
   a) Alvar Aalto b) Eliel Saarinen c) C.L. Engel

10. Säännöllinen henkilöliikenne loppui Rauman radalla vuonna
    a) 1985 b) 1989 c) 1993

Oikeat vastaukset ovat sivulla 3.

Kysymykset laati *Helena Heinonen*